

Streszczenie

Niniejsze studium bada głęboki wpływ manicheizmu na angelologię i perspektywy teologiczne Augustyna. Wczesne związki Augustyna z manichejczykami, znanymi ze swoich kosmologicznych przekonań odbiegających od nauk biblijnych, są głównym punktem naszych badań. Manichejczycy przedstawiali dwie podstawowe zasady, Ojca Wielkości reprezentującego Dobro i Króla Ciemności symbolizującego Zło, prowadzące do odrębnych królestw światła i ciemności. Wierzyli w dualistyczną koncepcję Boga, odrzucając Trójcę i utrzymując, że tylko Ojciec Wielkości jest niestworzony. Ich filozofia epistemologiczna kładła nacisk na sceptycyzm, rozum i empiryczne testowanie przekonań.

W przeciwieństwie do manichejczyków, Augustyn przeciwstawił się ich perspektywie, definiując zło jako "niedostatek dobra", kwestionując ich twierdzenie o wewnętrznym złu w istotach. Na angelologię Augustyna wpłynęły również filozofie platońskie i neoplatońskie, zawierające takie elementy, jak koncepcja czasu jako namacalnej manifestacji wiecznego modelu i rola demonów jako pośredników.

Argumenty Augustyna dotyczące aniołów są głęboko zakorzenione w Piśmie Świętym. Twierdzi on, że tylko Bóg, jako Stwórca, powołał do istnienia wszystko, łącznie z aniołami. Chociaż Księga Rodzaju nie wspomina wyraźnie o stworzeniu aniołów, Augustyn znajduje biblijne oznaki ich istnienia, podkreślając odrębność Boga od świata przyrody i rolę Trójcy Świętej w stworzeniu. Pismo Święte przedstawia anioły jako istoty duchowe, często niewidzialne, o odrębnych imionach i hierarchii, służące określonym celom w boskim porządku.

Niniejsze studium zagłębia się w głębokie zaangażowanie Augustyna w Pismo Święte w kształtowanie jego angelologii, rzucając światło na jego zgodność z biblijnymi naukami o aniołach i ich kluczową rolę w narracji o stworzeniu. Augustyn twierdzi, że aniołowie odgrywali

aktywną rolę w komunikacji człowieka z Bogiem, a ich słowa zostały wiernie zapisane w Biblii. Podkreśla głęboką znajomość Pisma Świętego przez anioły, co stanowi podstawę jego dyskursu. Ponadto angelologia Augustyna płynnie łączy się z biblijnym przedstawieniem czasu i demonów. Biblia uznaje istnienie demonów jako upadłych aniołów, które dołączyły do Szatana w buncie przeciwko Bogu, co potwierdzają konfrontacje i egzorcyzmy Jezusa w Jego naukach. Brak rozstrzygającego biblijnego wsparcia dla różnych manichejskich hipotez dotyczących pochodzenia demonów jest podkreślony, ponieważ Pismo Święte podkreśla, że źli aniołowie stali się tacy z powodu grzechu przeciwko Bogu.

Jeśli chodzi o czas, Pismo Święte wyraźnie oddziela wydarzenia tymczasowe od trwałych. Czas jest przedstawiany z określonym początkiem i końcem, kontrastując z bezczasowym królestwem wieczności. Interpretacja tych pojęć przez Augustyna jest poparta szeregiem biblijnych aluzji, które określają różne etapy ludzkiej historii, od okresu przygotowawczego poprzedzającego nadejście Chrystusa do okresu wypełnienia Bożego planu odkupienia przez Jezusa, a ostatecznie do okresu doskonałości, oznaczającego zakończenie Bożego dzieła odkupienia i koniec świata.

Co więcej, badanie to podkreśla żarliwy sprzeciw Augustyna wobec manichejskiej koncepcji Boga. Augustyn demontuje manichejskie koncepcje ograniczonego, nieomniscjentalnego Boga, współistniejącego z inną wieczną istotą i zdolnego jedynie do tworzenia dobra. Zamiast tego broni absolutnej sprawiedliwości Boga, obalając ideę, że zło istnieje niezależnie od boskości. Augustyn zdecydowanie ustanawia Boga jako najwyższą formę dobra, a całe stworzenie z natury poszukuje i polega na różnych stopniach dobroci, przeciwstawiając zło jako brak lub pozbawienie tego dobra. Jego teologiczne stanowisko utrzymuje, że zło jest przemijające w stworzeniu, nie stanowiąc wyzwania dla boskiej natury Boga. Argumenty Augustyna rozciągają się na niezniszczalność i nieskazitelność nieodłącznie

związane z niezmienną naturą Boga, podkreślając Jego najwyższą doskonałość i odrębność od zmiennych istot.

Niniejsze studium zagłębia się w głęboką eksplorację Augustyna na temat niezmienności Boga i Jego relacji z czasem, ruchem i zmianą. Augustyn twierdzi, że wszechstronne zrozumienie natury zła i zmienności stworzonych istot wymaga zrozumienia niezmiennej istoty Boga, podkreślając Jego bezgraniczną dobroć i wieczną naturę. Augustyn stanowczo stwierdza, że czas pojawił się w wyniku Bożego stworzenia i nie istniał przed nim, podkreślając koncepcję *creatio ex nihilo*, zgodnie z którą Bóg powołał wszystko do istnienia z nicości, polegając całkowicie na swojej wszechmocy.

Co więcej, badanie to zagłębia się w pochodzenie aniołów i substancję użytą do ich boskiego stworzenia. Idee Augustyna są kształtowane przez zbieżność wpływów filozoficznych, obejmujących myśl manichejską, platońską i plotyńską. Bada koncepcję bezkształtnego substratu ze zdolnością do przyjmowania dowolnej możliwej formy, rysując podobieństwa z ramami Plotyna. Komentarz Augustyna do opisu stworzenia z Księgi Rodzaju koryguje błędne przekonania utrwalone przez interpretację manichejską, szczególnie w odniesieniu do obecności Ducha Świętego, symbolizującej panowanie Boga nad materią pierwotną i Jego celowy zamiar stworzenia. Eksploracja Augustyna obejmuje metafizykę i interpretację teologiczną, oferując zniuansowany wgląd w anielską egzystencję i wewnętrzne właściwości ich substancji.

Kontemplacja Augustyna nad historią stworzenia z Księgi Rodzaju i naturą światła prowadzi do intrygujących wniosków. Twierdzi on, że światło stworzone pierwszego dnia posiada duchową naturę o metafizycznym znaczeniu, wywodząc, że anioły zostały bezpośrednio powołane do istnienia przez Boga, posiadając unikalne zdolności intelektualne i zestrojenie z Jego boską naturą. Augustyn utożsamia anioły z oświeconymi istotami

oświeconymi przez Prawdziwe Światło, Chrystusa, podkreślając ich wrodzoną dobroć, wiedzę i wyższy status jako pierwszych stworzonych istot. Wnioski te rzucają światło na naturę aniołów i ich rolę w boskim porządku.

Co więcej, Augustyn odbiega od dominującego przekonania, że anioły i woda powstały jednocześnie, twierdząc, że aniołom, jako stworzeniom boskim, brakuje zdolności do wydobywania czegoś z absolutnej nicości. Przedstawia aniołów jako opiekunów wierzących, wspierających głęboką więź z Bogiem i odgrywających kluczową rolę w skomplikowanej dynamice między ludzkością a boskością. Hierarchiczne ramy Augustyna umieszczają anioły ponad ludźmi, ale poniżej Boga, podkreślając ich znaczenie w wielkim gobelinie stworzenia. Anioły, z perspektywy Augustyna, reprezentują nieodzowne elementy Bożego dzieła, odzwierciedlając Jego boską naturę i aktywnie uczestnicząc w oświeceniu i błogosławieństwie Jego skomplikowanego stworzenia.

Skrupulatne badanie przez Augustyna roli aniołów jako uosobienia nieskażonej dobroci i ich związku z pochodzeniem zła jest przedmiotem tego studium. Augustyn zwalnia Boga z odpowiedzialności za złą wolę, przypisując zepsucie grzechowi złych istot. Augustyn podkreśla, że wewnętrzna dobroć Boga odróżnia Go od całego stworzenia, a dobroć ta znajduje odzwierciedlenie w skrupulatnie zorganizowanej hierarchii stworzenia, w której aniołowie zajmują najwyższą pozycję. Te niebiańskie istoty są obdarzone intelektem, wolą, pamięcią i łaską, promieniując spokojem, szczęściem i pięknem, które zbliżają się do boskości. Augustyn twierdzi, że aniołowie odgrywają kluczową rolę w podtrzymywaniu moralnej struktury wszechświata, przyczyniając się do jego harmonii i jedności.

W dziedzinie grzechu Augustyn rozróżnia grzech odziedziczony i dobrowolny, przy czym ten pierwszy wynika z pierwotnego przestępstwa Adama i wpływa na kolejne pokolenia. Twierdzi, że łaska Boża jest środkiem do przekroczenia odziedziczonego grzechu, oferując

zbawienie przez Jezusa Chrystusa. Augustyn wyjaśnia, że grzech zasadniczo wiąże się z dobrowolną decyzją o zaangażowaniu się w zło, przeformułując potępienie i napomnienie dotyczące występków, które nie mają elementu umyślnego. Jego wieloaspektowe wyjaśnienie grzechu odkrywa jego nieodłączną złożoność, splecioną z ideami wrodzonej deprawacji, boskiej łaski i zawłości ludzkiego działania, rzucając światło na jego implikacje dla sfery duchowej i moralnej.

Badanie anielskiego grzechu przez Augustyna koncentruje się na złym korzystaniu z wolnej woli jako genezie zła w królestwie niebieskim. Bunt Lucyfera jest centralnym punktem, w którym Augustyn godzi różne interpretacje, twierdząc, że pycha i zazdrość są powiązane z jego występkiem. Pismo Święte przedstawia grzech Lucyfera jako akt buntu i sprzeciwu wobec Bożych rządów. Augustyn doszedł do wniosku, że grzechy aniołów są zakorzenione w ich odrzuceniu Boga, a pycha jest podstawową przyczyną ich upadku. Natomiast wierni aniołowie pozostają oddani i zadowoleni ze swojej miłości do Boga. Niniejsze studium zagłębia się w moralne rozróżnienie między dobrymi i złymi aniołami oraz niebezpieczeństwo odejścia od Bożego światła, oferując głęboki wgląd w złożoność anielskich i ludzkich wykroczeń. Badania Augustyna podkreślają znaczenie wolnej woli, pychy i buntu w sferze grzechu, podkreślając jednocześnie nieskazitelną naturę Boga.

Wszechstronne badanie przez Augustyna pychy jako korzenia grzechu, śledząc jej początki od królestwa aniołów do upadku Ewy i Adama, stanowi podstawę tego badania. Podkreśla on nadrzędną rolę pychy jako podstawowej przyczyny wykroczeń, rysując podobieństwa między pychą a chciwością jako wzajemnie powiązаныmi przejawami wypaczonego pragnienia supremacji i przeciwstawiania się boskiej sprawiedliwości. Augustyn twierdzi, że nadmierne i nienasycone pragnienie jest wspólnym prekursorem każdego naruszenia Bożej sprawiedliwości, czyniąc chciwość i pychę nierozróżnialnymi. Podkreśla on

nieustanne dążenie upadłych aniołów do wielkości, napędzane miłością własną i niezależnością, co ostatecznie doprowadziło do ich upadku. Badanie Augustyna ujawnia pychę jako podstawę grzechu, rozciągającą się od anielskiego buntu po ludzkie wykroczenia, oferując głęboki wgląd w wzajemne oddziaływanie między pychą, chciwością, wolnością etyczną i boską miłością.

Jeśli chodzi o stan aniołów przed upadkiem, Augustyn twierdzi, że całe Boże stworzenie, w tym aniołowie, posiadało wrodzoną dobroć nieskażoną grzechem. Podkreśla, że cnotliwym aniołom brakowało ostatecznej wizji błogosławieństwa przed ich upadkiem, a ich zejście nastąpiło w momencie stworzenia, co oznaczało ograniczony lub znikomy udział w boskiej obecności. Augustyn bada, czy Lucyfer posiadał przedwiedzę o swoim zbliżającym się upadku, dochodząc do wniosku, że taka świadomość była mało prawdopodobna, wskazując na nieświadomość Lucyfera co do ścieżki, którą podąży jego bunt. Zagłębia się w koncepcję, że niektórzy aniołowie mieli wiedzę o swoim przyszłym szczęściu, podczas gdy inni nie, ostatecznie dochodząc do wniosku, że żaden nie miał przedwiedzy o swoim losie w momencie stworzenia. Ramy teologiczne Augustyna oferują głębokie zrozumienie stanu aniołów przed upadkiem, ich doczesnego zrozumienia i konsekwencji wynikających z ich wyborów.

Dumny grzech aniołów niesie ze sobą głębokie konsekwencje, od wyobcowania od Boga i duchowej śmierci po zniekształconą wiedzę i utratę sprawiedliwości. Ich nieposłuszeństwo zakłóca ich naturalny porządek, osłabia ich siłę woli i pozostawia niezatarty ślad na ich relacji z boskością. Refleksje Augustyna podkreślają powagę grzechu i jego dalekosiężne skutki dla jednostki i jej związku z boskością.

Rozważając nieposłuszeństwo Lucyfera i rozwój jego pychy, perspektywa Augustyna ujawnia, że żadne wcześniejsze cechy osobowości ani motywy nie mogą usprawiedliwić grzechu pierwotnego Lucyfera. Augustyn podkreśla, że aniołowie muszą wybierać między

skupieniem się na Bogu a pobłażaniem sobie, świadomi swojej zmiennej natury w porównaniu z niezmiennością Boga. Odrzucenie Boga przez Lucyfera wynikało wyłącznie z jego pragnień i miłości własnej, podkreślając enigmatyczną naturę grzechu pierworodnego. Analiza Augustyna oferuje głęboki wgląd w zawiłości ludzkich i anielskich wyborów, podkreślając złożoną interakcję między wolną wolą, własnym interesem i osobistymi motywami. Służy jako przypomnienie o zawiłej sieci utkanej przez ludzkie i anielskie decyzje, podkreślając potrzebę autorefleksji i dostosowania się do boskości.

Badanie natury zła przez Augustyna koncentruje się na koncepcji deprywacji, oznaczającej brak lub brak dobra lub istoty, którą stworzona istota ma posiadać. Podkreśla związek między dobrem a istnieniem, z Bogiem będącym najwyższym Dobrem i źródłem wszelkiego stworzenia. Zło pojawia się z powodu podatności stworzonych istot na rozkład i zmianę, co prowadzi do utraty dobra i bytu. Augustyn wiąże zło z pozbawieniem dobra, prowadzącym do przejścia w nietrwałość i stan nieistnienia. Stosuje triadyczną formułę miary, formy i porządku, aby wyjaśnić metafizyczne ramy rządzące dobrocią i bytem wszystkich bytów.

Wieloaspektowe rozumienie "intelektu" przez Augustyna obejmuje różne pojęcia, w tym poznanie, mądrość, rozum i wiarę. Ustanawia on głęboki związek między intelektem a szczęściem, ponieważ dążenie do szczęścia jest nierozzerwalnie związane ze zrozumieniem jego istnienia. Augustyn podkreśla wpływ zepsutej woli na poszukiwanie prawdy, podkreślając podatność intelektu na błędne ścieżki. Wprowadza pojęcie boskiej iluminacji jako środka do przekroczenia ograniczeń intelektualnych, twierdząc, że Bóg obdarza boskim blaskiem, aby pomóc w zrozumieniu prawdy. Augustyn rozróżnia między objawieniem autentyczności wiedzy a ujawnieniem jej zawiłości. Podkreśla rolę boskiego oświecenia i intelektu w dążeniu do prawdziwej wiedzy.

Perspektywy epistemologiczne Augustyna obejmują fizyczne, duchowe i intelektualne formy poznania, czerpiąc inspirację z biblijnych opisów wizji. Rozróżnia on wizje cielesne, duchowe i intelektualne, przy czym wizja intelektualna stanowi najwyższą formę wiedzy i bezpośredniego zrozumienia prawdy. Augustyn podkreśla, że wizje te są nadawane jednostkom przez Ducha Świętego poprzez boskie oświecenie. Podkreśla zdolność aniołów zarówno do duchowych, jak i intelektualnych wizji, których ostatecznym celem jest osiągnięcie pewności w zrozumieniu Trójcy.

Pojęcie "wiedzy wieczornej" lub wiedzy nieszpornej odnosi się do skończonego rozumienia przez aniołów samych siebie, innych stworzonych istot i Boga. Augustyn kojarzy ją ze względną niejasnością w porównaniu z wizją błogosławieństwa, odzwierciedlającą ograniczone zrozumienie aniołów i wątpliwości dotyczące boskiej opatrności. Przejście od wiedzy nieszpornej do wiedzy matutinalnej, bez pośredniej nocy, oznacza transformację od wiedzy wewnętrznej do nadprzyrodzonej, przy jednoczesnym zachowaniu niewrażliwości na omyłność w wiedzy aniołów o świecie naturalnym.

Teologiczne założenia Augustyna dotyczące matutine, czyli porannej wiedzy aniołów, podkreślają różnicę między anielską wiedzą a ludzkim rozumem. Aniołowie posiadają unikalną formę wiedzy bezpośrednio nadaną im przez Boga, obejmującą zarówno duchowe, jak i materialne aspekty świata. Ich wiedza jest kompletna i wolna od błędów ze względu na jej nieograniczoną naturę. Błogosławieni aniołowie mają zdolność natychmiastowego zrozumienia opatrnościowego planu Boga, a ich poranna wiedza wynika z nieustannej kontemplacji Boga. Augustyn przeciwstawia anielską wiedzę ludzkim ograniczeniom i błędom, podkreślając jednoczesną świadomość aniołów wszystkich rzeczy. Ich ostatecznym celem jest wizja błogosławieństwa, w której widzą Boga w sposób przekraczający ludzkie zrozumienie.

Grzech złych aniołów ma głębokie konsekwencje dla ich wiedzy i zrozumienia. Augustyn argumentuje, że ich odwrócenie się od Boga skutkuje utratą celu i zaprzepaszczeniem szansy na błogosławioną wizję. Ich brak miłości sprawia, że ich wiedza jest pozbawiona znaczenia, a oni ulegają dumie, promując samouwielbienie. Ten brak miłości skaża ich zrozumienie odkupieńczego dzieła Chrystusa. Augustyn omawia ograniczenia wiedzy posiadanej przez upadłe anioły, podkreślając ich ignorancję wobec własnego zbliżającego się upadku i celu misji Jezusa.

Predestynacja, według Augustyna, jest powiązana z anielską wiedzą i wiąże się z różnymi stopniami łaski udzielanej aniołom. Łaska, wiara, usprawiedliwienie i powołanie odgrywają znaczącą rolę w teologicznych ramach Augustyna, rozróżniając między wybranymi a tymi, którzy odrzucają swoje powołanie. Predestynacja jest postrzegana jako faza przygotowawcza, oparta na Bożej przedwiedzy i obietnicach. Augustyn sugeruje, że aniołowie nie powinni posiadać świadomości przyszłych konsekwencji swoich działań.

Rozumienie anielskiej woli przez Augustyna jest kompleksowe i obejmuje szereg zdolności związanych z wolą. Rozróżnia on między wolą a zdolnością, podkreślając, że intencja nie zawsze prowadzi do działania. Augustyn bada wzajemne oddziaływanie między wolą a emocjami, podkreślając podział woli, gdy aspiracje są zakorzenione w niższych pragnieniach. Podkreśla związek między umysłem, pamięcią i wolą, a miłość jest przedstawiana jako cecha definiująca wolę. Augustyn omawia rozróżnienie między miłością do dóbr wyższych i niższych, utożsamiając prawdziwe wyzwolenie z boską miłością i roztropnym wykorzystaniem woli. Moralna jakość miłości jest powiązana z prawem miłości i prawem wolności, a wola lub miłość jest identyfikowana jako czynnik odróżniający inteligentne istoty od innych gatunków.

Augustyna interpretacja anielskiej posługi w Starym Testamencie podkreśla rolę aniołów jako symboli mądrości i strażników boskiej wiedzy. Cherubini i płonący miecz w

Ogrodzie Eden symbolizują wyzwania i wiedzę wymaganą do uzyskania dostępu do Drzewa Życia. Augustyn postrzega anioły jako narzędzia boskiej woli, a nie niezależne istoty, służące jako posłańcy i manifestujące swoją proroczą naturę w pojawianiu się postaci takich jak Abraham i Jakub. Aniołom przypisuje się wykonywanie boskiej kary i potępienia, zapewniając jednocześnie obronę, przewodnictwo i wstawiennictwo. Przekierowują modlitwy i uwielbienie do Boga, działając jako pośrednicy.

W kontekście narodzin i wcielenia Chrystusa, Augustyn wierzy, że aniołowie odgrywają istotną rolę, służąc jako zwiastuni Jego przybycia. Wizyty Gabriela u Zachariasza i Marii ujawniają boskie cele, podkreślając znaczenie macierzyństwa Marii i poddania się woli Bożej. Aniołowie z radością ogłaszają pasterzom narodziny Mesjasza, symbolizując harmonijne współistnienie boskości i człowieczeństwa we wcieleniu. Prowadzą Mędrców i niebiańską gwiazdę, oznaczającą boską naturę Chrystusa.

Augustynowe rozumienie roli aniołów w soteriologicznych działaniach Chrystusa, w tym w Jego cierpieniu, śmierci, zmartwychwstaniu i wniebowstąpieniu, podkreśla ich posługę podczas ukrzyżowania Chrystusa i ich zaangażowanie w przekazywanie przesłania zmartwychwstania. Aniołowie jednoczą triumfujące, cierpiące i wojownicze aspekty Kościoła, podkreślając swój aktywny udział w liturgii i pomoc ludzkości. Augustyn kładzie duży nacisk na głęboką radość aniołów ze zmartwychwstania i ich rolę w Wigilii Paschalnej, gdzie są przykładem niezachwianej czujności i żarliwej modlitwy. Aniołowie mają głębokie zrozumienie cielesnej formy Chrystusa jako łącznika pomiędzy wcieleniem a zmartwychwstaniem. Skłaniają kobiety do zagładania do grobu i przepowiadają nadejście radości, a także są świadkami wniebowstąpienia, dostarczając namacalnego dowodu odkupieńczego dzieła Chrystusa.